

पूर्वशास्त्रविदः कर्मकाण्डविदोपि एवमर्थमनर्थत्वेन पश्यन्ति किमुत ज्ञानिनः ॥ २ ॥ दुरावर्ताः दुःखेनापिसिद्धिर्नापाहयितुमशक्याः दृढः पूर्वप्राग्भावीयः संस्कारोयेषातिदृढपूर्वं बहुब्रीहावप्याधी सर्वनामता ॥ २ ३ ॥ २ ४ ॥ हेपार्थ यत्प्राज्ञैः किकानप्यर्थान्वयं विजानीमस्तान्दतरः कोज्ञानुमर्हति नकोपियया एवंप्राज्ञा अपि अस्माकमन्येषांच दुर्ज्ञेया इत्यर्थः ॥ २ ५ ॥ महद्वैराग्यं महत्परब्रह्म तत्त्ववित् त पआदीनामेव ॥ २ ६ ॥ इतिशांतिप० रा० नैलकंठीयेभारतभावदीपेएकोनविंशोऽध्यायः ॥ १ ९ ॥ ॥ २ ॥ अस्मिन्वाक्यांतरेवकेत्यादिनादंडवहिराजेद्रक्षत्रधर्मोऽनृपमन्यतेनयं येनात्मवि विदिषोत्यत्तेः पूर्वकर्मणि कर्तव्या निषश्चात्याज्यानीतियुधिष्ठिरमंतब्राह्मणविषयं ननु क्षत्रियविषयमिति प्रतिपाद्यते वाक्यांतरेवाक्यावसरे अभिनीतं रंयुक्तिमत्तरं ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ चतुष्पदीचतुराश्रमी

पूर्वशास्त्रविदोऽप्येवंजनाः पश्यन्ति भारत ॥ क्रियासु निरतानित्यं दाने यज्ञे च कर्मणि ॥ २२ ॥ भवंति सुदुरावताहितुमंतोऽपि पंडिताः ॥ दृढपूर्वस्मृतामूढानैतदस्तीति वादिनः ॥ २३ ॥ अन्ततस्यावमंतारो वक्तारो जनसंसदि ॥ चरन्ति वसुधां कृत्स्नां वा वदूकान् बहुश्रुताः ॥ २४ ॥ पार्थयन् विजानीमः कस्तान् ज्ञातुमिहार्हति ॥ एवं प्राज्ञाः श्रुताश्चापि महान्तः शास्त्रवित्तमाः ॥ २५ ॥ तपसामहदाप्नोति बुद्ध्या वै विंदते महत् ॥ त्यागेन सुखमाप्नोति सदा कौंतेय तत्त्ववित् ॥ २६ ॥ इति श्रीमहाभारते शांतिपर्वणि राजध० युधिष्ठिरवाक्ये एकोनविंशतितमोऽध्यायः ॥ १९ ॥ ६३ ॥ वैशंपायन उवाच
अभिनीततरं वाक्यमित्युवाच युधिष्ठिरं ॥ १ ॥ देवस्थान उवाच यद्वचः फाल्गुने नोक्तं न ज्यायोऽस्ति धनादिति ॥ अत्र ते वर्तयिष्यामि तदेकांतमनाः शृणु ॥ २ ॥ अजातशत्रो धर्मैर्गुणैर्कृत्स्ना ते वसुधा जिता ॥ तां जित्वा च वृथाराजन्नपरित्यक्तुमर्हसि ॥ ३ ॥ चतुष्पदी हि निःश्रेणी ब्रह्मण्येव प्रतिष्ठिता ॥ तां क्रमेण महाबाहो यथावज्जय पार्थिव ॥ ४ ॥ तस्मात्पार्थ महायज्ञैर्यजस्व बहुदक्षिणैः ॥ स्वाध्याययज्ञाः क्रपयो ज्ञानयज्ञास्तथापरे ॥ ५ ॥ कर्मनिष्ठां श्रुबुद्ध्या स्तपोनिष्ठां श्रुपार्थिव ॥ वैखानसानां कौंतेय वचनं श्रूयते यथा ॥ ६ ॥ ईहेतधनं हेतोयस्तस्यानीहागरीयसी ॥ भूयान्दोषो हि वर्धेत यस्तं धर्ममुपाश्रयेत् ॥ ७ ॥ कृत्स्नं च धनं संहारं कुर्वन्ति विधिकारणात् ॥ आत्मानं दूषितो बुद्ध्या भ्रूणहत्यां न बुध्यते ॥ ८ ॥ अनर्हते यद्ददाति न ददाति यदहते ॥ अर्हानर्हा परिज्ञानादानधर्मोऽपि दुष्करः ॥ ९ ॥

॥ ४ ॥ तामेवाह स्वाध्यायेति क्रमाद्ब्रह्मचारियतिगृहस्थवानप्रस्थान्बुध्यस्वेत्यर्थः ॥ ५ ॥ वैखानसानां हैरण्यगर्भाणां ॥ ६ ॥ धनं हेतुः कारणं यस्य तस्य यज्ञादेः यज्ञाद्यर्थं ईहेतुधनं तस्यानहिवगरीयसी प्रक्षा
लनाद्विपंकस्य दूरादस्पृशन्नवरमितिन्यायात्तमिंपरधर्मयः क्षत्रियउपाश्रयेत सदूष्येतेत्याह भूयानिति ॥ ७ ॥ चोहेतौ यस्माद्विधकारणात् यज्ञार्थं धनसंहारं धनसंचयं आत्मानमिति बुत्त्यादूषितआत्मा
नैदेहतद्विषियं धनं वा अनर्हते अयोग्याय कर्मणे समर्पयति योग्याय च न सः आत्मद्रोहजां भ्रूणहत्यां न बुध्यते सार्धः ॥ ८ ॥ दानधर्मः शुद्धिधर्मः दैपृशोधने इत्यस्य रूपं पक्षे स्पष्टोर्थः ॥ ९ ॥